

MEDDELELSER OG OVERSIGTER

DET VIDENSKABELIGE ARBEJDE VED

KØBENHAVNS UNIVERSITETS ØKONOMISKE INSTITUT, 1959-1962

Københavns Universitets Økonomiske Institut oprettedes i 1958¹. Dets opgave er at igangsætte, vejlede og sikre offentliggørelse af økonomiske undersøgelser samt at lade fremstille og publicere undervisningsmateriale til brug for de statsvidenskabelige studerende. Instituttet ledes af en bestyrelse bestående af professorerne i statsvidenskab og nationaløkonomi ved Københavns universitet. Bestyrelsen vælger en forstander, som fører tilsyn med det daglige arbejde.

I den betragtede periode har professor *P. Nørregaard Rasmussen* været instituttets forstander frem til sommeren 1960, hvor professor *Erik Hoffmeyer* for et år konstitueredes som forstander på grund af professor *Nørregaard Rasmussen's* bortrejse. Endvidere har lektor, cand. polit. *Sven Danø* som amanuensis og lektor, cand. polit. *Erling Olsen* som videnskabelig assistent været knyttet til instituttets forskningsvirksomhed, medens undervisningsassistent, cand. polit. *Jørgen Lindhard Halck* har været halvdagsbeskæftiget videnskabelig assistent med instituttets undervisningsvirksomhed som sit særlige arbejdsområde. Endvidere har en række yngre økonomer været beskæftiget ved instituttet på deltidsbasis i forbindelse med videnskabelige undersøgelser, jfr. nedenfor.

Instituttets forstander har regelmæssigt samlet alle medarbejderne til fælles drøftelse af instituttets problemer, herunder naturligvis særligt de igangværende undersøgelser. Desuden har der nu etableret sig en fast praksis, i henhold til hvilken der for hver forskningsopgave etableres en lille gruppe, der har som særlig opgave ved regelmæssige møder og kritisk læsning af fremsendte udkast at give de enkelte medarbejdere støtte i deres arbejde.

Instituttet har imidlertid fortsat været meget alvorligt hæmmet i sin virksomhed på grund af de rent ud fortvivlende lokaleforhold. Igennem flere år har man håbet på forbedringer. Der synes nu at være chance for, at man i løbet af et par år opnår nogenlunde tilfredsstillende lokaler. Men der er dog ingen grund til at lægge skjul på, at man her i hvert fald har et klart eksempel på, at ganske utilfredsstillende arbejdsforhold har været en alvorlig hemsko for en forskningsaktivitet, som sammenholdt med hvad andre lande kan præstere og som også sammenholdt med den betydning denne aktivitet burde have for økonomisk forskning og anvendelserne heraf i økonomisk politik og administration må føles utilstrækkelig.

I det følgende redegøres for de enkelte forskningsopgaver, publikationsvirksomheden og medarbejdernes videnskabelige publikationer.

STRUKTURÆNDRINGER PÅ RÅVAREMARKEDET

På grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* igangsatte instituttet i august 1958 en undersøgelse over udviklingen i forholdet mellem råvarernes og færdigvarernes priser. I undersøgelsens første to år udførtes arbejdet af cand. polit. *Henrik Heie*. I efteråret 1960 meddelte Heie imidlertid instituttet,

1. Jfr. instituttets beretning pr. 31. marts 1959 offentliggjort i *Nationaløkonomisk Tidsskrift* 1959, side 221-225.

at han efter at være blevet direktør for Det kooperative Fællesforbund vanskeligt kunne afse tid til at fortsætte undersøgelsen. I forståelse med Heie og efter samråd med Statens almindelige Videnskabsfond besluttedes det herefter at overdrage det videre arbejde med undersøgelsen til cand. polit. *Leif Heltberg*. I lys af de indhente erfaringer blev det besluttet at ændre undersøgelsens arbejdsgang, således at man i første række søgte at belyse, om der i efterkrigstiden er sket strukturændringer i råvareafsætningen og i bekræftende fald, hvilke virkninger sådanne strukturændringer har haft eller vil få for de underudviklede landes økonomiske problemer. Efter en gennemgang af Heies materiale lagde Heltberg i samarbejde med Heie og med instituttets forstander en arbejdsplan for undersøgelsens videreførelse. Herefter opdeles arbejdet i tre faser.

Første fase består af indsamling og bearbejdning af statistiske data til belysning af produktions- og afsætningsvilkår for et nærmere afgrænset udsnit af råvarer i en passende lang periode samt en gennemgang af den foreliggende mere generelle litteratur om emnet.

Anden fase består af udarbejdelsen af en redegørelse for hovedtrækkene i udviklingen baseret på et koncentrat af det statistiske grundmateriale.

I tredje fase af undersøgelsen er det meningen at vurdere de konsekvenser, som de stedfundne strukturforskydninger måtte have for de underudviklede lande, samt de regionale forskelle, der måtte være indenfor gruppen af råvareproducerende lande, baseret på forskelligartede udviklingstendenser for visse »nøglevarer«. Indtil nu har man koncentreret sig om udviklingen efter krigen.

LANDBRUGETS REALINVESTERINGER OG DERES FINANSIERING

På grundlag af en bevilling fra *Statens almindelige Videnskabsfond* har fuldmægtig, cand. polit. *Leon Buch* fortsat sin i juni 1958 påbegyndte undersøgelse over omfanget af landbrugets realinvesteringer i det sidste århundrede samt de måder, hvorpå disse investeringer er blevet finansieret.

Ved undersøgelsen gennemprøves som nævnt i den tidligere beretning mulighederne for at finde udtryk for landbrugets investeringer og sammenholde bevægelserne i disse med bevægelserne i landbrugets brutto- og nettoindtægt, lånerenten for henholdsvis obligationslån og sparekasselån, løn og beskæftigelse samt ændringer i produktionsomfang og produktionsstruktur m.v.

Endvidere har det været tanken at undersøge, hvorledes den investerede kapital er fremskaffet, herunder hvilken rolle selvfinansieringen til forskellige tider har spillet, samt sammenhængen imellem selvfinansieringsgraden og landbrugets indtjeningsevne.

Undersøgelsens indledende gennemgang af bruttoinvesteringerne inden for landbrugets andelsvirksomheder (mejerier og slagterier) i tiden fra 1880'erne og frem til 1955 og finansieringen af starten af disse virksomheder er afsluttet. Resultaterne heraf er offentliggjort i en artikel i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 1960, hæfte 3.-4.

Herefter er arbejdet fortsat for så vidt angår det egentlige landbrugserhvervs investeringer. Der er her foretaget en indsamling og bearbejdning af et talmateriale til belysning af udviklingen i investeringerne i tiden fra 1910 til 1956, og en nærmere analyse på grundlag af dette materiale er i fuld gang. Det udarbejdede materiale viser (i årets priser såvel som i 1929-priser) udviklingen i nyanlæg og nyanskaffelser samt grundforbedringer og besætningsforskydninger. Et udkast til manuskript (ca. 100 sider) er udarbejdet.